

LANDSKAPSSTYRELSENS FRAMSTÄLLNING
till Landstinget med förslag till
landskapslag om ersättande av skörde-
skador.

I anledning av landstingsman Olof M. Janssons m.fl. hemställningsmotion (mot.nr 58/1977-78) rörande skördeskadeskyddet inom jordbruket, hemställde landstinget hos landskapsstyrelsen att en kommitté måtte tillsättas med uppgift att utreda ordnandet av skördeskadeskyddet inom jordbruket. Landskapsstyrelsen tillsatte en kommitté vilken avgav ett betänkande. På basen av detta betänkande har förevarande framställning utarbetats.

Lagstiftningen om ersättande av skördeskador kan hänföras till jordbruket, inom vilket område lagstiftningsrätten enligt 13 § 1 mom. 8 punkten självstyrelselagen tillkommer landskapet.

En landskapslag om ersättande av skördeskador har länge varit av behovet påkallad då jordbrukarna vid flera tillfällen lidit ekonomisk förlust på grund av skördeskador. De i riket gällande författningarna, lagen om ersättande av skördeskador (FFS 530/75) och förordningen om ersättande av skördeskador (FFS 820/75) har visserligen i tillämpliga delar följts vid utbetalning av skördeskadeersättningar, men de tar inte hänsyn till landskapets särskilda klimatförhållanden. Dessutom ersätts inte skador på vissa för det åländska jordbruket viktiga växtarter enligt riksbestämmelserna. Eftersom jordbrukslägenheternas storlek på Åland är mindre än i riket har man gått in för kapitalkrävande specialgrödor med hög avkastning per hektar. Jordbruket blir på så sätt sårbart och inträffade skördeskador kan ge upphov till betydande ekonomiska svårigheter.

Vid behandlingen i landstinget ansågs det viktigt att åstadkomma ett fungerande system för ersättande av skördeskador, härvid framhöll lag- och ekonomiutskottet i sitt betänkande (bet. nr 21/1977-78) "att det är viktigare att man snabbt kommer igång (även om det system man skapar skulle visa sig innehålla vissa brister) än att man med stor tidsåtgång utreder frågan till den grad att man tror sig vara säker på att ha utarbetat det idealiska systemet". Lag- och ekonomiutskottet framhåller dessutom att systemet först "måste prövas i praktiken och därvid justeras i önskad riktning innan det blir perfekt".

I riket har man ett system beträffande ersättning av skörde-

skador som består av en generell och en individuell del. I den individuella delen (lägenhetsbestämd ersättning) bestäms ersättningen genom värdering av skadorna på den enskilda odlingen. Skadevärderingen sker på begäran av jordbrukaren. Om skada drabbar ett större geografiskt klart avgränsat område kan generell ersättning (allmän ersättning) utgå efter beslut av regeringen. De generella ersättningarna beräknas med ledning av skördestatistik för hela landet. Den generella ersättningen får anses mindre lämpad för landskapet då det inte kan indelas i flera större geografiskt klart avgränsade områden.

Detaljmotivering

1 §. I denna paragraf uppräknas de skadefaktorer som kan orsaka skördeskada. De är alla sådana att de skador de åstadkommer inte kan avvärjas genom odlingstekniska åtgärder.

2 §. I paragrafen föreslås stadgat om de växtarter för vilka ersättning skulle utgå. Uppräkningen överensstämmer med den som finns i 1 § förordningen om ersättande av skördeskador (FFS 820/75) förutom att bär, frukt, lök, gurka och andra grönsaker som odlas i fältmässig skala tillagts. Dessa växtarter föreslås medtagna på grund av särförhållandena i landskapet.

3 §. Ersättning skulle kunna utbetalas till enskild odlare eller till sådan sammanslutning av enskilda odlare som har bildats för att bedriva växtproduktion. Det bör anses riktigt att ersättning skall erläggas endast till sådan odlare som bedriver växtproduktion i en omfattning som är betydande med hänsyn till hans utkomst. Ersättning bör kunna utgå för skador på brukningsenhet av vars areal sammanlagt minst en halv hektar har använts för produktion av de uppräknade växterna. Motsvarande gräns är i riket en hektar för produktion av spannmål, rotfrukter och potatis eller minst två hektar för vallproduktion. Den lägre gräns som bör gälla i landskapet är påkallad av det åländska jordbrukets särförhållanden. Dessutom skulle det finnas möjlighet att då särskilda skäl föreligger utge ersättning trots att odlingen inte uppgår till en halv hektar. Sådana särskilda skäl skulle kunna vara att någon vars huvudsakliga utkomst utgörs av till exempel salladsodling drabbats av skördeskada.

Landskapsstyrelsen föreslås besluta om ersättningen och storleken av självrisken.

4 §. I lagrummet föreslås stadgat om den tid inom vilken ersättningsansökan skall ha inkommit, till vem anmälan skall lämnas och vad den skall innehålla.

5 §. Lantbruks- och skogsnämnderna skulle verkställa värdering av skadorna efter det att ansökan om ersättning inkommit. Landskapsstyrelsen utfärdar anvisningar för värdering. För att omotiverade ansökningar om värdering skall kunna undvikas föreslås att en avgift får uppbäras för verkställande av värdering.

7 §. När storleken av skördeskada fastslås bör man åtminstone ungefärligen veta, hurdan den skörd som drabbats av skada skulle ha blivit, om några skador inte hade inträffat. Denna skörd kallas växtartens normskörd. För alla de i 2 § uppräknade växtarterna skulle det åligga landskapsstyrelsen att bestämma normskördarna.

8 §. I denna paragraf ges detaljerade regler för hur växtartens normskörd skall beräknas. Normskörden skulle fastställas av landskapsstyrelsen på framställning av skördeskadekommissionen, vilken det skulle åligga att insamla uppgifter om skördemängd i landskapet och sammanställa dessa så att normskördar kan bestämmas.

9 §. Vid beräkandet av brukningsenhetens skördeskada behandlas växtproduktionen på brukningsenheten såsom en helhet beträffande de växter som uppräknas i 2 §. Ersättning föreslås utgå endast för sådana skador som är av betydelse för brukningsenhetens totalskörd.

10 §. I denna paragraf bestäms hur skördeskadekommissionen skall tillsättas, och vilka uppgifter som ankommer på den. Skördeskadekommissionen föreslås vara ett beredande organ, vars medlemmar bör ha kännedom om näringens struktur och vara förtrogna med praktiskt lantbruk.

Avsikten har varit att snabbt åstadkomma ett fungerande ersättningssystem och en uppföljning av systemets verkningar är nödvändig för eventuella förbättringsåtgärder. Denna uppgift har ålagts skördeskadekommissionen.

Med hänvisning till det anförda föreläggs Landstinget till antagande

L a n d s k a p s l a g
om ersättande av skördeskador

I enlighet med landstingets beslut stadgas:

1 §.

För skador, som till följd av frost, hagel, störtregn, oväder, osedvanlig torka eller annan liknande, av odlaren oberoende, onormalt stor växling i naturförhållandena drabbar växande gröda, kan ersättning utgivas av landskapets medel i enlighet med vad i denna lag stadgas.

2 §.

Växtarter för vilka ersättning kan utgå på grund av skördeskador är vete, råg, korn, havre, ärter, potatis, sockerbeter, vallhö, frö av vallväxter, oljefröväxtarter, i blandsäd ingående växtarter, odlade foderväxter, bär, frukt, lök, gurka och andra grönsaker som odlas i fältmässig skala.

Även odlad betesvall skall anses som i 1 mom. avsedd växtart.

3 §.

Med enskild odlare avses i denna lag odlare som bedriver växtproduktion i en omfattning som är betydande med hänsyn till hans utkomst och av sådana odlare för dylik produktion bildad sammanslutning.

Till enskild odlare kan ersättning utgå för skördeskada på odling av vars areal minst en halv hektar har använts för produktion av i 2 § nämnda växtarter. Om särskilda skäl föreligger får ersättning utgivas även för skördeskada på odling som inte uppgår till en halv hektar.

Landskapsstyrelsen beslutar om ersättning för skördeskada med beaktande av att viss del av skadan skall lämnas oersatt (självrisk).

4 §.

Enskild odlare som önskar ersättning skall inom skälig tid efter det att skada har inträffat lämna ersättningsansökan till lantbruks- och skogsnämnden i den kommun där odlingen är belägen. Av ansökningsfrågan skall framgå vad som orsakat skadan och vilka växtarter som drabbats.

Ansökan görs på blankett som fastställs av landskapsstyrelsen och tillhandahålls av lantbruks- och skogsnämnden.

5 §.

Storleken av skördeskadeersättningen grundar sig på värdering av den skada som drabbat brukningsenheten. När ansökan har inkommit verkställs värdering av lantbruks- och skogsnämnderna i enlighet med anvisningar som landskapsstyrelsen utarbetat. För värdering kan kommun uppbära av landskapsstyrelsen fastställd avgift.

I det fall att erforderliga medel för ersättande av alla skördeskadador inte finns, skall landskapsstyrelsen efter att ha hört skördeskadekommissionen, besluta för vilka växtarter skördeskadeersättning kan utgå och i vilken omfattning.

6 §.

Medel för i denna lag avsedda skördeskadeersättningar upptages i landskapets ordinarie årsstat.

7 §.

Landskapsstyrelsen bestämmer på framställning av skördeskadekommissionen beträffande var och en av de i 2 § nämnda växtarterna en normskörd för uppskattning av skadan på sätt anges i 8 och 9 §§.

8 §.

Med växtartens normskörd avses den genomsnittliga årsskörden i landskapet per arealenhet. Den beräknas för det år, för vilket skördeskadorna värderas, på grundvalen av tillgängliga uppgifter om skördemängd för de senaste tio åren. Om erforderliga uppgifter inte står till förfogande för bestämmande av normskörden på ovan nämnt sätt, fastställer landskapsstyrelsen normskörden på framställning av skördeskadekommissionen.

Vid beräkning av värdet av växtartens normskörd används som koefficient det genomsnittliga producentpriset i landskapet i september det år normskörden beräknas. När uppgifter om producentpriserna inte är tillgängliga eller när det är osäkert huruvida de är representativa, bestäms normskördens värde på grundvalen av övriga lantbruksprodukters producentpriser med användning av förvandlingskoefficienter, godkända av skördeskadekommissionen.

9 §.

Med brukningsenhetens skördeskada avses skillnaden mellan värdet av växtarternas normskörd och värdet av skadeårets skörd på brukningsenheten.

10 §.

För att biträda landskapsstyrelsen vid handläggningen av angelägenheter som förutsätts i denna lag, tillsätter land-

skapsstyrelsen för två år i sänder en skördeskadekommission bestående av fem ordinarie ledamöter, för vilka jämväl utses personliga ersättare. Två av ledamöterna och deras ersättare utses på förslag av Ålands producentförbund r.f. Kan någon av dem som sålunda föreslagits inte godtagas av landskapsstyrelsen, skall här avsedd organisation anmodas inkomma med nytt förslag. Framställs inte sådant godtagbart förslag inom skälig, därför utsatt tid, utser landskapsstyrelsen vederbörande ledamot och ersättare utan förslag. Kommissionens ordförande, viceordförande och sekreterare utses av landskapsstyrelsen.

På skördeskadekommissionen ankommer, utöver vad ovan är stadgat, att hålla sig underrättad om resultatet av denna lags tillämpning och vid behov göra framställningar till landskapsstyrelsen för förbättrande av skördeskadesystemet.

11 §.

Verkställigheten av denna lag ombesörjs av landskapsstyrelsen och lantbruks- och skogsnämnderna.

12 §.

Närmare bestämmelser angående tillämpningen och verkställigheten av denna lag utfärdas vid behov genom landskapsförordning.

13 §.

Denna lag träder omedelbart i kraft och tillämpas första gången på skördeskador som inträffat 1979.

Före lagens ikraftträdande kan åtgärder vidtagas, vilka är påkallade för att i denna lag avsett ersättningsförfarande skall kunna inledas då lagen träder i kraft.

Mandattiden för skördeskadekommissionen utgår första gången den 31 december 1979.

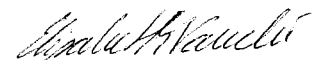
Mariehamn den 18 april 1979.

L a n t r å d

Extra lagberedningssekreterare

Folke Woivalin

Elisabeth Naucleur